

Spomienka na Dr. Dušana Fajnora

Norbert Hajský

20. 11. 1876¹ (Senica) – 9. 4. 1933 (Bratislava)
Biskup západného dištriktu (1928), Generálny biskup (1930)

Verní odkazu Písma svätého: „*Spomínajte na svojich vodcov, ktorí vám zvestovali slovo Božie, pozorujte, aký bol koniec ich správania a napodobňujte ich vieru*“ sme si pripomenuli na sklonku minulého roku 130 výročie narodenia významného človeka našej cirkvi. Spomínali sme na v poradí druhého západného a taktiež druhého generálneho biskupa v novodobých dejinách evanjelickej cirkvi na Slovensku.

Dušan Fajnor sa narodil 20. novembra 1876 v Senici rodičom Štefanovi Fajnorovi a Emílií rod. Jurenkovej. Otec, právnik bol známy svojou láskou k slovenskému národu. Potom čo bol pre panslavizmus vylúčený z teologických štúdií, oduševnene sa angažoval ako laik na poli cirkvi. Bol právnym zástupcom nitrianskeho seniorátu a seniorátnym dozorcom.² Bol osobným priateľom a spolupracovníkom Jozefa Miloslava Hurbana, Boora a Lešku.³ Matka bola sestra matky generála Milana Rastislava Štefánika.⁴ Rodinné prostredie naplnené zbožnosťou, pohostinnosťou, harmóniou a aj starostlivosťou osudy iných ľudí zanechalo na mladom Fajnorovi svoje stopy. Dušan neskôršie o otcovi napísal: „*Otec, svetský inteligent, skladal ruky k modlitbám, horlil za veci cirkvi a tieto jeho vlastnosti konali mi anjelsku službu vo veku mladosti nebezpečnom.*“⁵ Už rodinný život tak veľmi mocne vplýval na osobnostný vzrast mladého Fajnora. V národnom povedomí a v cirkevnom zanietení ho utvrdila výchova v škole, kde boli jeho učiteľmi národne zanietení pracovníci Pavel Gašpar a Ján Bežo.⁶ Toto všetko sa neskôr prejavilo pri jeho voľbe životného povolania.

V Senici Fajnor prežil svoje detské roky, pamätníci spomínali ako sa spolu s inými deťmi hral na senických poliach a ako do Fajnorovského domu prichádzal mladý Milan Štefánik a spolu s Dušanom púšťali za kostolom šarkanov.⁷

Školské roky strávil v Banskej Bystrici, Uherskom Hradišti a Šoproni. Maturoval na evanjelickom gymnáziu v Sarvaši. Tak ako v živote mnohých ľudí aj on prichádza na

¹ Veselý uvádza dátum jeho narodenia 26. november in: Daniel Veselý, *Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

² Borislav Petrik, *Evanjelická encyklopédia Slovenska*, BoPo, Bratislava, 2001, str. 106

³ Vladimír P. Čobrda, *Dušan Fajnor – nekrológ* in: *Cirkevné listy*, 1933, str. 165.

⁴ Daniel Veselý, *Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

⁵ Ján Michalko, *Požehnaná pamiatka spravodlivého...*, *Cirkevné listy*, ročník LXXXVI, 1976, str. 178.

⁶ Ján Michalko, *Požehnaná pamiatka spravodlivého...*, *Cirkevné listy*, ročník LXXXVI, 1976, str. 178.

⁷ Koloman Déer, Ján Mocko, Cyril Gallay, Dušan Fajnor, *Cirkevné listy*, ročník LVI, 1943, str. 149.

rázcestie. Začal študovať právo a klasickú filológiu v Budapešti.⁸ Toto štúdium ho však nenapĺňalo ako poznamenáva Ján Drobný v roku 1898 našiel sám seba a zapísal sa na štúdium teológie.⁹ Nepokračuje teda tak, ako sa to od neho očakávalo a ako tomu bolo u premnohých zvykom, v otcových šľapajach, nevolí si zabezpečenú kariéru právnikovi, ale vydáva sa na neistú dráhu Božieho služobníka. Odchádza na evanjelickú teologickú akadémiu do Prešova.¹⁰ Študuje aj v nemeckom Rostocku.

Bol ordinovaný v Bratislave dňa 27. februára 1902 biskupom Baltíkom a následne na to ustanovený za kaplána do Čáčova pri Senici. Jeho princípálom bol senior Ján Mocko. Po jeho odchode na dôchodok bolo v roku 1904 zvolený za riadneho zborového farára v Čáčove, kde ostáva až do roku 1928, kedy ho zvolili za farára do Modry.¹¹ Z čáčovským cirkevným zborom bol Fajnor natoľko spätý, že sa v jednom zo svojich listoch, ktorý napísal počas prvých dní pobytu v Modre vyjadril v zmysle, že keď nastupoval v Čáčove na kňazskú dráhu, domnieval sa že tento zväzok rozdelí len smrť. O jeho popularite v tejto obci svedčí aj fakt, že ho aj katolícki veriaci spomínali a oslovovali náš pán farár.¹²

Do práce na úrovni seniorátu sa najskôr zapája ako seniorátny zapisovateľ. Bol zvolený za referenta pre vnútornú misiu v generálnej cirkvi. Taktiež zastával post duchovného predsedu Podporovne.¹³ Vďaka štúdiám na právnickej a filozofickej fakulte vyniká hlbokými vedomosťami. Podľa súčasníkov bol charakterizovaný vážnym vystupovaním a hlbokou vierou.¹⁴ V roku 1922 bol zvolený za seniora nitrianskeho seniorátu.¹⁵ Jeho pôsobenie v seniorskej funkcii bolo charakterizované obrannými zápasmi. Bránil autonómne práva zborov proti biskupským snahám o úplné ovládanie, ktoré neboli v tom čase v uhorskej evanjelickej cirkvi zriedkavé. Zastal sa slovenského zboru v Budapešti, kde obhajoval jeho majetkovú nezávislosť. Počas pôsobenia vo funkcii seniora sa stal referentom vnútornej misie a začal ju prakticky uvádzať do života najmä v nitrianskom senioráte.¹⁶ Svojou osobnosťou začal postupne zjednocovať rozdielne postoje, ktoré v tom čase panovali v nitrianskom senioráte.

Aj pri biskupskej voľbe prejavila sa jeho charizma pôsobiť jednotu, v tom že bol jednomyselne odsúhlasený do tejto funkcie zástupcami všetkých troch národností evanjelickej cirkvi na Slovensku. Za jeho voľbu sa rovnako zasadzovali Slováci, Nemci aj Maďari. Že to nebola vec samozrejma dokazuje aj dobový spravodajca a aj letný pohľad do dejín.¹⁷ Národnostné trenice boli len desať rokov po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie

---

⁸ Borislav Petrik, *Evanjelická encyklopédia Slovenska*, BoPo, Bratislava, 2001, str. 106

⁹ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: *Cirkevné listy*, 1928, str. 78.

¹⁰ Daniel Veselý, *Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

¹¹ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: *Cirkevné listy*, 1928, str. 79.

¹² Koloman Dérer, Ján Mocko, Cyril Gallay, Dušan Fajnor, *Cirkevné listy*, ročník LVI, 1943, str. 150.

¹³ *Tranovský evanjelický kalendár*, LXXXIII, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 1983, str. 82.

¹⁴ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: *Cirkevné listy*, 1928, str. 79.

¹⁵ Daniel Veselý, *Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

¹⁶ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: *Cirkevné listy*, 1928, str. 79.

¹⁷ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: *Cirkevné listy*, 1928, str. 78.

a vzniku nových samostatných štátov ešte dosť vážne a citeľné aj na poli cirkvi.¹⁸ Podľa mienky súčasníkov mala táto udalosť svedčiť o jednote, ktorá už konečne zavládla v Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania v ČSR. Mala by byť vzorom tým, ktorí sa ešte stále nevedia unifikovať.

Skutočne počas celých dejín predchádzajúcej uhorskej evanjelickej cirkvi nebol volebný výsledok tak jednotný. Pri každej voľbe dochádzalo z rôznych – či už politických, osobných, alebo najčastejšie národnostných dôvodov – k polemikám, súpereniu, ba dokonca k otvoreným bojom.¹⁹ Pri hlasovaní za Biskupa Dušana Fajnora sa nenašiel ani jeden jediný zbor v celom dištrikte, ktorý by nepodporil práve jeho.

Jednomyseľná voľba všetkých zborov Západného dištriktu bola konštatovaná 5. marca komisiou otvárajúcou hlasy. Bola slávnostne vyhlásená a potvrdená v Modre pri príležitosti konania dištriktuálneho konventu. Na tomto konvente bol nový biskup uvedený do úradu.

Do funkcie biskupa západného dištriktu ho slávnostne inštaloval Švédsky arcibiskup Náthan Söderblom²⁰ dňa 6. septembra v Modre.²¹

Celá udalosť inštalácie bola veľkolepo pripravená, obyvatelia vyzdobenej Modry vítali v hojnom počte všetkých hostí pri slávoobráne postavenej na túto príležitosť.²² Zástup sa nezmestil do obidvoch kostolov v Modre, takže bolo ešte mnoho ľudí vonku. Z duchovných sa slávnosti zúčastnilo do 100 farárov dištriktu.²³

Po primeranom príhovore prislúžil senior Bodický biskupovi Večeru Pánovu. Samotnú inštaláciu nového biskupa vykonali Arcibiskup Söderblom,²⁴ Generálny biskup Janoška, senior Schmidt, senior Jurkovič a farár Drobný.²⁵

Arcibiskup odovzdal inštalovanému Fajnorovi zlatý kríž s latinským nápisom: „Episcopum evangelicae Slovakiensem dioeceseos occidentalis benedicat frater Uppsalsensis MCMXXVIII.“²⁶ Počas inštalačného aktu hovoril novozvolený biskup o svojej službe Pánovi a cirkvi.²⁷ Reč nového duchovného pastiera dištriktu bola založená na texte Žid. 13, 20-21.²⁸

¹⁸ Kronika Slovenska II. diel, Fortuna print, Bratislava.

¹⁹ Ján Drobný, Dušan Fajnor in: Cirkevné listy, 1928, str. 78.

²⁰ Arcibiskup Náthan Soederblom si často spomínal na túto udalosť. V arcibiskupskom dome v Štokholme mal medzi svojimi arcibiskupskými rúchami uloženú na čestnom mieste aj albu – ušitú v skalici, ktorú mu pri príležitosti inštalácie biskupa Dušana Fajnora v Modre daroval západný dištrikt. Ladislav Jurkovič, Hrst' spomienok na biskupa Dr. D. Fajnora in: Cirkevné listy, 1933, str. 170.

- V tejto albe sa arcibiskup nechal pochovať, podľa želania zachovaného v jeho osobnom testamente. In: Tranovský evanjelický kalendár, LXXVI, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1976, str. 117.

²¹ Veselý spomína ako dátum inštalácie 8. september in: Daniel Veselý, Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku, Transcius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

²² B. Kadlečík, Nový biskup Západného dištriktu inštalovaný, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 295.

²³ Ján Ďurovič, Po inštalácii v Modre, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 298.

²⁴ Arcibiskup z úcty voči domácim viery povedal svoj inštalačný text (Ján 21, 18) po slovensky. Na záver dal celého aktu dal prítomným švédske požehnanie.

²⁵ B. Kadlečík, Nový biskup Západného dištriktu inštalovaný, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 296.

²⁶ „Biskupovi evanjelického slovenského západného dištriktu žehná upsalský brat 1928.“ Tranovský evanjelický kalendár, LXXXIII, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1983, str. 82.

²⁷ Ladislav Jurkovič, Hrst' spomienok na biskupa Dr. D. Fajnora in: Cirkevné listy, 1933, str. 170.

Svoje pracovné krédo založil na snahe „Žehnať, dobrorečiť ľuďom, cirkvi, každému“. Tento cieľ si vytýčil práve vo svojej úvodnej reči, kde okrem iného zdôraznil, že chce byť „požehnaním všetkým cirkvi aj národu“. V tom je totiž Duch Kristov, že Biskup „nemá panovať, ale slúžiť“.²⁹ Preto sa mu jeho heslom stal verš: „*Ale kto by sa medzi vami chcel stať veľkým, bude vašim služobníkom. A kto by chcel byť medzi vami prvý, bude sluhom všetkých.*“³⁰

Celá slávnosť sa skončila až o druhej hodine popoludní a po nej nasledoval slávnostný obed.³¹ Ján Ďurovič po inštalácii pripomenul neružovú realitu slovenského evanjelictva tých dní: „*Bola to inštalácia v ťažkom pre naše evanjelictvo čase. Keď nenávidia, cirkev našu, že jej mužovia konali svoju povinnosť voči národu v krutých časoch, že budovali štát i obetovaním sa a brali ťažkú zodpovednosť na seba. Keď pre túto prácu musia odchádzať s bilagom štréberov, usurpátorov... Keď s jednej strany všemožná snaha je potupiť, pohaniť, zostuďiť. Ak by bolo možné, aj zničiť. A s druhej strany ľahostajné chrbáty tých, ktorí pred krátkym časom chválospevy nám spievali: Je to šťastie pro Slovensko, že má evangelíky.*“³²

Svojmu inštaláčnemu príhovoru zostal verný počas celého pôsobenia vo funkcii biskupa. V duchu zjednotenia odolával akýmkoľvek odstredivým snahám, ktoré sa snažili rozdeliť evanjelickú cirkev na Slovensku. Snažil sa o vzájomnú spoluprácu a pomoc medzi všetkými evanjelickými cirkvami v Československej republike. Zdôrazňoval potrebu užšej spolupráce s cirkvou českobratskou, aj s ostatnými evanjelickými cirkvami v podunajskej oblasti. V žiadnom prípade sa pri tomto konaní nevzdával identity slovenskej evanjelickej cirkvi. Jeho motívom bolo, aby všetci, ktorí majú spoločný základ v písme svätom a vyznávajú ospravedlnenie skrze vieru v Ježiša Krista, pracovali spoločne a v jednom duchu na budovaní Kristovho kráľovstva na zemi.³³

Fajnor bol odchovaný na pravovernej luteránskej teológii. Vyrástol v senioráte, ktorý bol poznačený bojom Jozefa Miloslava Hurbana za čistotu luteránskeho učenia a proti únii. Bol nástupcom v úrade veľkého hymnológa Mocku, na poste kde pred ním pôsobil Ján Pravoslav Leška. Napriek tomu bol presvedčený o potrebe ekumenickej spolupráce s inými cirkvami. Vychádzal totiž z názoru, že aj naša cirkev má čo od iných prijať, ale má aj čo iným dať. V tejto myšlienke bol utvrdený aj po stretnutí s Náthanom Söderblomom, priekopníkom ekumenického hnutia.³⁴

Jeho tolerancia a snaha po umiernenosti však mali svoje hranice. Cirkev sa musí brániť pred útokmi z vonku, ktoré sú dvojaké. „*Prvé sú zo strany neznabohov, ktorí chcú cirkev a vieru jednoducho zničiť, ako to ukazuje príklad Ruska.*“ Hneď dodáva: „*ale ako ten istý príklad ukazuje, miesto sľúbeného rája majú tam peklo, a v ráji sa kochajú najviac ak*

---

²⁸ B. Kadlečík, Nový biskup Západného dištriktu inštalovaný, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 296.

²⁹ Vladimír P. Čobrda, Dušan Fajnor – nekrológ in: Cirkevné listy, 1933, str. 165.

³⁰ Mk 10,43b - 44.

³¹ B. Kadlečík, Nový biskup Západného dištriktu inštalovaný, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 297.

³² Ján Ďurovič, Po inštalácii v Modre, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 298.

³³ Vladimír P. Čobrda, Dušan Fajnor – nekrológ in: Cirkevné listy, 1933, str. 166.

³⁴ Ján Michalko, Požehnaná pamiatka spravodlivého..., Cirkevné listy, ročník LXXXVI, 1976, str. 180.

*bolševickí komisári a vodcovia, kým sám ľud trpí telesnou i duševnou biedou.*³⁵ Druhý útok pochádza zo strany nenávisného rímskeho katolicizmu. Ten s postupom času zvyšoval svoj tlak na nekatolícke konfesie. Príčinu toho videl Fajnor vo vzniku vatikánskeho štátu. Tento štát dosahuje v evanjelických krajinách konkordát a v katolíckych utláča evanjelickú menšinu. V správe, ktorú podal na dištriktuálnom konvente konanom 31. júla v Bratislave okrem iného uviedol „*Konfesionálny boj síce nehľadáme, ale sa ho ani nebojíme. Z cudzieho tela nerežme, ale ani zo svojho nedáme!*“ Proti katolíckym heslám, ktoré hovorili o večne katolíckom slovenskom národe hovorí: „*prízvukujeme, že sme i my tu synovia reformácie!*“ Obhajoval potrebu brániť sa snahám o katolizovanie štátnej správy, vyzýva „*žadajme svoje práva*“.³⁶

Oproti tejto rozvíjajúcej snahe katolíckej cirkvi však treba pozitívne pracovať. „*A tu hlavná váha padá na spolky mládeže a na spolky ženské. Dobrou evanjelickou výchovou a čistými mravmi treba začať v našich domácnostiach. Pokračovať v školách, ktoré chceme mať svoje, evanjelické! V štátnych školách treba klásť veľkú váhu na vyučovanie náboženstva a na spolkový život. No stredobodom nech zostane vždy chrám boží s jeho Bohoslužbami. Výchovou takúto treba podporovať tlačeným slovom, rozširovaním našich cirkevných časopisov a podporovaním Tranosciusa a Hurbanovej literárnej spoločnosti.*“³⁷ V tomto krátkom odseku nám vlastne Fajnor podáva svoju víziu fungovania vnútromisijnej činnosti. Tejto správe nechýba sociálny rozmer, pretože v jej závere apeluje na dobročinnosť nových zbohatlíkov, ktorý vo svojom blahobyte zabúdajú na potreby cirkvi a národa. Na druhej strane jednoduchý ľud prináša v daniach a milodaroch veľké obete.³⁸

Jeho sociálne spolucítenie so slabšími sa prejavilo aj pri iných príležitostiach. Keď v roku 1932 v Košútoch po streľbe na politickom zhromaždení zostalo niekoľko rodín poľnohospodárskych robotníkov bez otca, prvých 1000 korún poslal týmto rodinám biskup Fajnor.³⁹ Veril, že sociálne problémy budú vyriešené vtedy, keď človek bude milovať človeka, ako svojho bližného. Doslovne to vyjadril v jednej zo svojich kázni takto: „*Ľudské bratstvo sa narodilo v betlehenských jasliach a zomrelo na golgotskom kríži.*“⁴⁰

Za dôležitý prostriedok potrebný na dosiahnutie zmien v cirkvi tak považoval vnútromisijnú činnosť. Ak totiž túžime po tom, aby bolo Kristovo kráľovstvo tu na zemi, musí byť najprv v nás.⁴¹ Vďaka tomuto pochopíme prečo zdôrazňoval potrebu osobného vnútorného kresťanstva, osobnej zbožnosti a vedomia osobnej zodpovednosti. Teológov vyzýval k tomu, aby nezabúdali k svojim naučeným vedomostiam a poznatkom pripájať aj zbožnosť a porozumenie pre veriacich. Zdôrazňoval onú známu myšlienku „*Pectus facit theologum*“.⁴²

³⁵ Dušan Fajnor, Dištriktuálny konvent západného dištriktu, Cirkevné listy, ročník XLIII, 1929, str. 249.

³⁶ Dušan Fajnor, Dištriktuálny konvent západného dištriktu, Cirkevné listy, ročník XLIII, 1929, str. 249.

³⁷ Dušan Fajnor, Dištriktuálny konvent západného dištriktu, Cirkevné listy, ročník XLIII, 1929, str. 250.

³⁸ Dušan Fajnor, Dištriktuálny konvent západného dištriktu, Cirkevné listy, ročník XLIII, 1929, str. 250.

³⁹ Koloman Dérer, Ján Mocko, Cyril Gallay, Dušan Fajnor, Cirkevné listy, ročník LVI, 1943, str. 151.

⁴⁰ Ján Michalko, Požehnaná pamiatka spravodlivého..., Cirkevné listy, ročník LXXXVI, 1976, str. 180.

⁴¹ Vladimír P. Čobrda, Dušan Fajnor – nekrológ in: Cirkevné listy, 1933, str. 166.

⁴² Ladislav Jurkovič, Hrst' spomienok na biskupa Dr. D. Fajnora in: Cirkevné listy, 1933, str. 170.

K takémuto postoju vyzýval služobníkov Božieho slova, učiteľov, katechéto, dozorcov, presbyterov, všetkých veriacich a vôbec ľudí dobrej vôle. Tieto myšlienky sa snažil presadzovať aj medzi mládežou podporoval ich aktivity, ako aj aktivity Sväzu evanjelickej mládeže. Práca s mládežou patrila medzi priority Dušana Fajnora. Bol iniciátorom organizovania prvého letného štrnásťdňového tábora mládeže. Tento sa konal od 14. do 28. augusta roku 1930 na Oravskom Podzámku. Tábor mal značný úspech a ohlas, čo malo za následok, že ho biskup propagoval aj naďalej. Podľa neho tu išlo o výbornú školu pre mladých ľudí, ktorá „*vychováva pre život charaktery – ktorých je tak málo dnes*“. Pokračujúc hovorí o zmysle tábora, že: „*Prehľbuje náboženský život, vychováva pre cirkev našu pracovníkov pre združenia, dorasty, nedelňé školy, z ktorých budú raz mať cirkve veľmi osožných údov.*“ Na záver dodáva, že sa to všetko koná „v Božej prírode.“⁴³

V jednom zo svojich článkov v cirkevných listoch sa ako člen výboru letného tábora prihovára k veriacim a zdôrazňuje potrebu tábora, pretože by malo všetkým veriacim záležať na tom, aby bola evanjelická mládež vedená v zdravom duchu, v ovzduší ktoré napomáha jej duchovnému vzrastu. Je dôležité, aby sa mladí zhromažďovali pod vedením osvedčených pracovníkov, ktorým dôverujú samotní mládežníci, ale aj ich rodičia. Okrem iného vyzýval zámožnejších cirkevníkov, aby svojimi milodarmi umožnili mladým z chudobnejších pomerov zúčastniť sa tohto tábora.⁴⁴

Záležalo mu na výchove najmladších a preto sa zasadzoval o dôslednú náboženskú výchovu na školách aj v cirkevných zboroch. Zasadzoval sa aj o presadenie požiadaviek evanjelických učiteľov. Vďaka jeho zásahom, boli vyriešené mnohé sporné otázky, ktoré sa týkali cirkevného školstva a učiteľov v ňom. Uznával práva v tom čase nespokojných učiteľov na zlepšenie ich spoločenského postavenia. Robil tak so zreteľom na záujmy cirkvi. V spokojnom evanjelickom učiteľovi videl najlepšiu záruku mravno-náboženskej školskej výchovy. Žiadal, aby evanjelická škola nebola takou len podľa mena, ale ostala skutočnou štepnícou a plnila jej uložené poslanie nielen po stránke národnej ale aj cirkevno-výchovnej.⁴⁵ Kládol veľký dôraz na konfirmačnú výučbu.⁴⁶

Bol známy svojou apoštolskou horlivosťou, láskou a zhovievavosťou k iným, ale aj prísnu asketickosťou k sebe samému. Podporoval a osobne navštevoval vnútromisijné slávnosti v cirkevných zboroch, na ktorých neraz kázal.⁴⁷ Jeho kázne boli z homiletického hľadiska charakterizované ako biblicko-praktické. Je z nich cítiť veľkú lásku apoštola Jána.⁴⁸ Môžeme ich právom označiť za Kristocentrické. Hlavnou témou je Kristus, spasiteľ hriešnikov. Nekáže len objektívneho Krista, ale zvestuje ho ako ten, kto našiel v Kristu svojho

⁴³ Dušan Fajnor, Sväz Evanjelickej Mládeže na Slovensku, Výbor letného tábora. Cirkevné listy, ročník XLIV, 1930, str. 177.

⁴⁴ Dušan Fajnor, Sväz Evanjelickej Mládeže na Slovensku, Výbor letného tábora. Cirkevné listy, ročník XLIV, 1930, str. 178.

⁴⁵ A. Špitka, K piatemu výročiu smrti biskupa Dr. Dušana Fajnora, Cirkevné listy, ročník LII, 1938, str. 123.

⁴⁶ Daniel Veselý, Dejiny kresťanstva a reformácie na Slovensku, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2004, str. 367.

⁴⁷ Ladislav Jurkovič, Hrst' spomienok na biskupa Dr. D. Fajnora in: Cirkevné listy, 1933, str. 169.

⁴⁸ Tranovský evanjelický kalendár, LXXXIII, Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 1983, str. 82.

osobného Pána a Spasiteľa. Snaží sa získať svojich poslucháčov, aby sa rozhodli prijať tohto Krista.⁴⁹ Zapojil sa do diania na pôde ekumény nielen v domácom prostredí, ale aj na zahraničných fórach. Okrem iného bol biskup Fajnor podpredsedom Kostnickej Jednoty.⁵⁰ Stal sa tak dôstojným nástupcom svojich predchodcov Janošku a Zocha.⁵¹

Dušan Fajnor nezostal len pri hovorenom slove. Bol spoluzakladateľom a redaktorom časopisu „Noviny Malých“, pomocou ktorého sa snažil vplývať na najmladšiu generáciu. Bol spoluredaktorom „Stráže na Sione“, často publikoval v Cirkevných listoch. Neskôr redigoval „Evanjelického kazateľa“.⁵² Janoška, ktorý bol dlhoročným redaktorom tohto odborného časopisu určeného evanjelickým farárom si všimol Fajnorovu všeobecnú vzdelanosť, rozhladenosť a kazateľské schopnosti. Preto mu v roku 1911 prenechal svoje redaktorské miesto. Fajnor redigoval tento časopis 17 rokov, až do jeho zvolenia za biskupa, teda do roku 1928. V tomto časopise sám uverejnil iba tri kázne, čo svedčí o jeho snahe dávať priestor ostatným na svoj vlastný úkor.⁵³ Prejavoval sa aj na poli básnickom, zachovalo sa množstvo jeho básní.

Okrem toho sa venoval cirkevným dejinám, konkrétne postavám reformácie. Máme od neho články: Vo Wormsi, Luther na Wartburgu, alebo Majster Jeroným Pražský. Veľmi často sa stretávame aj s ním písanými okienkami z kresťansko-evanjelického zahraničia.⁵⁴

Po smrti generálneho biskupa Janošku sa v roku 1930 ako starší v úrade stáva generálnym biskupom evanjelickej cirkvi. V roku 1932 dostáva čestný doktorát Univerzity v Kaunase.⁵⁵

Záver jeho života bol poznačený náhle sa prejaviacou a zákernou chorobou - leukémiou.⁵⁶ Do posledných chvíľ sa napriek častým mdlobám, ktoré mu spôsobovali únavu živo zaujímal o život v cirkvi a v cirkevných zboroch.⁵⁷ Na smrteľnej posteli v spoločnosti najbližších povedal ako rozlúčku tieto slová: „Už to dochádza, s Bohom, drahí moji, do videnia!“⁵⁸

Umiera v štátnej nemocnici v Bratislave, v ranných hodinách na kvetnú nedeľu dňa 9. apríla 1933. Pohreb sa konal vo veľkom chráme na Panenskej ulici v Bratislave, ktorý vtedy patril nemeckému zboru.⁵⁹ Na jeho príprave sa spolupodieľali všetky tri bratislavské, podľa národnosti rozdelené, cirkevné zbory. Pohrebný obrad bol dokončený v Modre za veľkej

---

⁴⁹ Ján Michalko, Požehnaná pamiatka spravodlivého..., Cirkevné listy, ročník LXXXVI, 1976, str. 179.

⁵⁰ B. Kadlečík, Nový biskup Západného dištriktu inštalovaný, Cirkevné listy, ročník XLII, 1928, str. 297.

⁵¹ Tranovský evanjelický kalendár, LXXVI, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1976, str. 117.

⁵² Ján Drobný, Dušan Fajnor in: Cirkevné listy, 1928, str. 79.

⁵³ Tranovský evanjelický kalendár, LXXXIII, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1983, str. 82.

⁵⁴ Ján Michalko, Požehnaná pamiatka spravodlivého..., Cirkevné listy, ročník LXXXVI, 1976, str. 179.

⁵⁵ Borislav Petřík, Evanjelická encyklopédia Slovenska, BoPo, Bratislava, 2001, str. 106

⁵⁶ Tranovský evanjelický kalendár, LXXVI, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1976, str. 118.

⁵⁷ Ladislav Jurkovič, Hrst' spomienok na biskupa Dr. D. Fajnora in: Cirkevné listy, 1933, str. 171.

⁵⁸ Tento doktorát mu dala univerzita po tom, čo na jeho konanie poukázal Prof. Beblavý, toho času pôsobiaci na tejto inštitúcii. A. Špitka, K piatemu výročiu smrti biskupa Dr. Dušana Fajnora, Cirkevné listy, ročník LII, 1938, str. 123.

⁵⁹ Tranovský evanjelický kalendár, LXXVI, Transcius, Liptovský Mikuláš, 1976, str. 118.

účasti veriacich. Je pochovaný na cintoríne evanjelických dejateľov v Modre vedľa svojho predchodcu v úrade Samuela Zocha.

Najvýstižnejšie opísal osobnosť Dr. Dušana Fajnora jeho nástupca v úrade Biskup Dr. Čobrda, ktorý ho vo svojej kázni pri jeho pohrebe takto charakterizoval: „*Žehnal dobrorečil, slúžil, bol požehnaním, to bol jeho život, požehnaná práca celého jeho požehnaného života.*“⁶⁰ Fajnor bol skutočne požehnaním pre evanjelickú verejnosť, ba pre celý slovenský národ. Okrem iného povedal: „*Z každej jeho myšlienky, z každého jeho slova odráža sa Kristus. On nielen kázal Krista, ale z neho rástol, mohutnel a bohatol.*“⁶¹

V podobnom duchu ho opisuje Ján Lichner pri desiatom výročí smrti: „*Požehnané boli jeho slová, ktoré odznali z jeho zlatých úst na shromaždeniach cirkevných, na konventoch a mnohých konferenciách. Požehnané boli jeho slová, ktoré svojim umným perom napísal v početných článkoch cirkevných časopisov. Tak hlboko myslieť a tak výmluvne hovoriť len v zriedkavých prípadoch dané je od Hospodina.*“⁶²

Keby sme chceli obrazne pripodobniť prvých troch poprevratových evanjelických biskupov k apoštolom prvej kresťanskej cirkvi - ako tak robí Špitka - prvého by sme mohli prirovnať k apoštolovi Petrovi, druhého k Pavlovi a tretieho pri pomyslení na jeho láskyplnú a pokojnú tvár, vždy milé, až k duši dorážajúce slová, k Ježišovmu miláčikovi Jánovi.⁶³

Prošba

Tak stojíme tu Pane náš pred Tebou
s pokorou v duši a láskou radostnou.
Tak stojíme tu Pane náš pred Tebou
s prosbami – túhami a s dušou žalostnou.

Ó, Pane náš, o milosť prosíme,
o milosť veľkú, pre hriešnikov z neba.
Ó, Pane náš, denne sa modlíme,
daj pokoja, vieru a Božieho chleba.

ThDr. Norbert Hajský, PhD

Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského
Bartókova 8
811 02 Bratislava

Recenzovali: (Peer reviewed by): Doc. ThDr. Peter Gažík; Mgr Ľubomír Batka, PhD

⁶⁰ Ján Lichner, Spomíname na biskupa Dr. Dušana Fajnora, Cirkevné listy, ročník LVI, 1943, str. 87.

⁶¹ Ján Michalko, Požehnaná pamiatka spravodlivého..., Cirkevné listy, ročník LXXXVI, 1976, str. 179.

⁶² Ján Lichner, Spomíname na biskupa Dr. Dušana Fajnora, Cirkevné listy, ročník LVI, 1943, str. 87.

⁶³ A. Špitka, K piatemu výročiu smrti biskupa Dr. Dušana Fajnora, Cirkevné listy, ročník LII, 1938, str. 123.